

Praha, 7. srpna 2006

Posudek na bakalářskou práci Martiny Špakové:

Rodina a děti ve veřejných diskusích o registrovaném partnerství v ČR

Hodnocení: 35 bodů

Komentář:

Předloženou práci Martiny Špakové o vývoji a proměně diskusí o rodině a dětech v rámci širší diskuse o registrovaném partnerství považuji za velmi přínosnou a kvalitně zpracovanou. Autorka zvolila aktuální téma, jež v průběhu její práce prošlo dramatickou a naprosto zásadní proměnou – zákon o registrovaném partnerství byl na začátku roku 2006 napopáté schválen poslaneckou sněmovnou ČR. Autorka tak do velké míry v průběhu vlastního výzkumu a psaní práce musela reagovat na vývoj situace a hypotézu a teze, jež si nastínila v průběhu příprav své práce v předchozím roce, modifikovat a upravit dle nově vzniklé situace. V tomto ohledu autorka prokázala pružnost kritického myšlení a schopnost využít legislativních změn i diskurzivní proměny diskuse o registrovaném partnerství v České republice ve svůj prospěch. Výsledkem je velmi zajímavá a důležitá práce, která mapuje a empiricky dokládá celkem zásadní proměnu podstaty hlavních argumentů týkajících se registrovaného partnerství v ČR, tak jak se měnily v průběhu posledních osmi let boje za uzákonění zákona o RP v ČR.

Celkově se práce vyznačuje velmi dobrou strukturou práce a stylistickou čistotou. Autorka jasně formuluje své teze a argumenty, které doplňuje vynikajícími postřehy, jež v procesu vlastního výzkumu získala (např. hned v úvodu, kdy zmiňuje, že „na základě těchto diskusí jsem dokonce nabyla dojmu, že rodina ve smyslu soužití ženy a muže a jejich dětí tvoří jakýsi protipól instituce registrovaného partnerství.“(7)

V teoretické části autorka prostřednictvím výstižných argumentů a vhodných odkazů na relevantní odbornou literaturu přesvědčivě poukazuje na mýtus „tradiční“ a „přirozené“ rodiny a její historicko-kulturní proměnlivost, podmíněnou vlivem státu a jeho politiky. Velmi účinné v této části je i využití komparativních příkladů vývoje pojetí rodiny ve Švédsku a Německu, na nichž autorka demonstruje následné rozdílné přístupy státu a společnosti k problematice legalizace homosexuálních partnerství. V teoretické části věnované otázkám sexuality jako součásti rodiny autorka výstižně vyzdvihuje zejména kontrast společenské podpory registrovaného partnerství (62%) a společenské nemyslitelnosti adopce dětí gay a lesbickými páry (72%), jež je jádrem proměn diskusí o RP, jak je představuje ve své empirické části. V závěru kapitoly pak autorka trefně shrnuje, že žádný z výzkumů, jež odborná literatura cituje, nepotvrzuje argumenty proti přítomnosti dětí v homoparentálních rodinách. V kapitole o gay a lesbických sňatcích jako součásti právního systému autorka demonstruje širší svého teoretického záběru, když problematiku legalizace soužití homosexuálních párů zasazuje nejen do kontextu gay a

lesbických studií, jak u této otázky bývá často zvykem, ale i do kontextu politiky uznání (Nancy Fraser) a multikulturalismu (Charlese Taylora). Celkově je teoretická část velmi dobře promyšlená, strukturovaná, zargumentovaná, podložená relevantní odbornou literaturou a skutečně tvoří základ a podklad empirické části.

V metodologické části autorka velmi důkladně a pečlivě rozebírá proces výběru svého vzorku článků, zdůvodnění tohoto výběru a jeho interní strukturalizaci. Jednou z hlavních slabín metodologické části je absence jasné charakteristiky zvolených metod a metodologického postupu hned na začátku empirické části (toto metodologické shrnutí využití kombinovaných metod v práci chybí). Autorka správně připomíná, že jejím hlavním záměrem bylo zjistit, „do jaké míry rodina stojí v jádru diskusí o RP a jestli tomu tak bylo vždy nebo se do jádra diskusí dostávala postupně“ (37, stejný cíl autorka deklaruje i v úvodu na str. 7). V popisu svého výzkumného procesu tuto proměnu výborně dokládá prostřednictvím kvantitativní obsahové analýzy, nicméně její užití ani jednou nezmiňuje. Kladem jistě je, že autorka je schopná výsledky své obsahové analýzy okamžitě zapracovat, kriticky zhodnotit a interpretovat, nicméně z metodologického hlediska je důležité popsat a prodiskutovat i metodu samotnou. Autorka se zaměřuje pouze na vysvětlení metody kritické diskurzivní analýzy (CDA), jež je kvalitativní metodou, kterou autorka využívá k analýze článků samotných. Zde vcelku přehledně a systematicky shrnuje aspekty a nástroje CDA a dokládá tak svou znalost této metody. V samotné analýze článků se dá autorce nicméně vytknout poněkud povrchní práce s touto metodou, která je způsobená hlavně výběrem článků k analýze. CDA je vhodná pro analýzu minimálního počtu článků v maximální hloubce, zatímco autorka se snaží na poměrně širokém záběru textů demonstrovat základní aspekty vyvíjejícího se diskurzu o rodině v rámci diskusí o RP. Výsledkem je pak velmi zajímavá a velmi přesvědčivá analýza, nicméně možná poněkud účelově postavená, neboť autorka neanalyzuje všechny texty z dané diskuse (v tomto početním rozsahu a na bakalářské úrovni by to bylo téměř nemožné), ale sama vybírá stěžejní texty (nebo jejich části) jako příklady k využití prostřednictvím CDA. Tento postup autorce také neumožňuje ptát se *proč* se otázka rodiny a dětí dostala do diskusí o RP *pouze a právě* v letech 2004 až 2005 (např. vznik Gay a lesbické ligy, vnitřní proměna vlastního diskurzu gay a lesbických iniciativ, či vzrůstající vliv genderových argumentů v obecné rovině). Autorka tyto příčiny zmiňuje v rámci své teoretické části, nicméně je nepropojuje i v empirické části, což je jistě škoda.

Celkově se jedná o velmi kvalitně zpracovanou a jasně argumentačně postavenou bakalářskou práci. Práce se vyznačuje ucelenou koncepcí a jasnými a důsledně sledovanými cíli v celém průběhu práce. Autorka úspěšně demonstrovuje znalost relevantní odborné literatury, svou orientaci v dané problematice i schopnost empirického výzkumu. Metodologicky je práce slabší hlavně v rovině jasného vysvětlení použitých metod a vhodného užití CDA. Analyticky se ale jedná o velmi silnou práci, která si zaslouží poměrně vysoké bodové ohodnocení. Jako **výchozí hodnocení pro obhajobu** proto navrhuji hranici **kolem 35 bodů**.

Věra Sokolová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce